

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr. 27
la Hotărârea Consiliului INJ
nr.19/1 din 1 noiembrie 2024*

CURRICULUM

pentru instruirea prin activități simulative la modulul

„EXAMINAREA CAUZELOR CIVILE CU ELEMENTE DE EXTRANEITATE”

(candidați la funcția de judecător)

AUTOR:

Eduard PUIU,
judecător, Judecătoria Bălți, sediul Central,
formator INJ

_____AVIZAT
Șefa Direcției instruire și cercetare,
Ecaterina POPA

CHIȘINĂU, 2024

I. INTRODUCERE

Curriculum-ul pentru activitățile simulative din modulul „Examinarea cauzelor civile cu elemente de extraneitate” are ca scop formarea abilităților de înțelegere, interpretare și aplicare corectă a prevederilor legale la examinarea în prima instanță a cauzelor civile cu elemente de extraneitate, având în vedere că, intervenția în cadrul cauzelor civile a elementului de extraneitate, generează necesitatea soluționării unor conflicte de jurisdicții, precum și necesitatea de a identifica cadrul legal aplicabil pe de o parte fondului cauzei iar pe de altă parte aspectelor de ordin procedural.

La fel, se urmărește efectuarea simulărilor, dezvoltarea deprinderilor practice și abilităților necesare judecătorului, care influențează în mod direct soluționarea corectă a cauzelor civile.

Suplimentar, activitățile realizate în baza prezentului curriculum au ca scop dezvoltarea aptitudinilor legate de redactarea actelor judecătorești de dispoziție.

Obiectivele și sarcinile-cheie a modulului simulativ la tema sus-menționată constau în a desfășura un proces de instruire bazat pe o introducere teoretico-normativă în tematica materiei abordate, o etapă de dezvoltarea aptitudinilor de redactare a actelor judecătorești de dispoziție, precum și utilizarea predominantă a unor activități de simulare, conform unor scenarii din timp pregătite, care vor include: activități de întocmire a actelor procesuale, activități de simulare a ședințelor de judecată, activități de întocmire a încheierilor judecătorești, hotărârilor, activități de analizare și discutare a unor soluții deja pronunțate în cauze civile reale, alte activități practice etc. Scopul activităților de simulare constă în a asigura viitorii judecători cu cunoștințe, abilități și deprinderi practice pentru aplicarea corectă a legislației procesual civile și legislației materiale conexe la soluționarea incidentelor procedurale și a cererilor la examinarea unei cauze civile cu element de extraneitate.

Curriculum-ul și scenariile în baza cărora se vor petrece activitățile simulative sunt elaborate în baza legislației procesual-civile în vigoare a Republicii Moldova, a doctrinei juridice de specialitate, a practicii judiciare.

II. COMPETENȚE

Ca urmare a activităților simulative, audientul candidat la funcția de judecător va obține următoarele competențe, deprinderi și abilități practice:

- a) competențe practice de organizare și desfășurare a unui proces civil cu element de extraneitate;
- b) aprofundarea cunoștințelor în raport cu intervenția elementului de extraneitate în cadrul procesului civil, precum și efectele acestuia asupra soluționării cauzei pe fond, asupra stabilirii competenței instanței de judecată și asupra normelor procesuale aplicabile.
- c) cunoașterea problemelor de procedură care pot apărea în practică în cadrul soluționării cauzelor civile cu element de extraneitate;
- d) dezvoltarea abilităților de comunicare: cu părțile și participanții la proces;
- e) dezvoltarea abilităților de redactare, motivare a actelor judecătorești de dispoziție precum și utilizarea corectă a izvoarelor de drept internațional.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul modulului de activități simulative, audientul candidat la funcția de judecător va putea:

- a) identifica o cauză cu element de extraneitate și de a o diferenția de o cauză civil ordinară;
- b) clarifica aspectele legate de competența jurisdicțională la examinarea cauzelor civile cu elemente de extraneitate
- c) soluționa cererile și demersurile formulate de către părți, specifice examinării cauzelor civile cu elemente de extraneitate;
- d) identifica și anticipa potențialele incidente procedurale ce ar putea apărea pe parcursul judecării cauzelor civile cu elemente de extraneitate;
- e) emite și motiva acte judecătorești care se emit în astfel de cazuri;
- f) identifica cadrul normativ aplicabil la examinarea cauzelor civile cu elemente de extraneitate.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Tematica activităților de simulare	Formator	Semestrul	Total ore	Ore curs	Ore practice	Evaluarea
Examinare cauzelor civile cu elemente de extraneitate	Eduard Puiu	I	12	4	8	Evaluare continuă a activității / Examen final

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr.	Tema instruirii prin activități simulative	Numărul de ore pentru activitățile scontate
B.3.12. Examinarea cauzelor civile cu elemente de extraneitate		
1.	Aspecte teoretice privind examinarea cauzelor civile cu elemente de extraneitate. Determinarea competenței jurisdicționale a instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova în procese cu element de extraneitate. Legea aplicabilă procedurii de judecare a cauzelor în procesul civil cu element de extraneitate	2
2.	Redactarea actelor judecătorești de dispoziție nelegate de soluționarea fondului cauzelor civile cu element de extraneitate	2
3.	Simularea examinării cauzelor civile cu elemente de extraneitate	4
4.	Simularea examinării cererilor privind recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine	3
5.	Evaluare și feedback	1

VI. METODICA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE/RESURSE LOGISTICE

METODICA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE	RESURSE LOGISTICE
<p><i>Reguli referitoare la scenariile folosite în cadrul activităților de simulare.</i></p> <p>Scenariile conform cărora se vor petrece activitățile de simulare sunt elaborate de formator pe baza unor cauze civile reale, însă nu se vor copia sau repeta.</p> <p>Scenariile sunt modelate astfel încât, pe lângă faptul că, vor implica situații des întâlnite în practică, vor scoate în prim plan subiecte complicate sau dificil de soluționat, ceea ce va implica (pentru audienți) un efort suplimentar de studiere a practicii judiciare, recomandărilor CSJ, drept internațional, doctrinei de specialitate etc.</p> <p>Scenariile nu vor include și actele procesuale care se întocmesc de către părți și alți participanți la proces în cazurile pe baza cărora se petrec activitățile simulative.</p> <p>Scenariile vor fi întocmite astfel încât să includă posibilitatea părților de a discuta și contesta argumentat și întemeiat posibilitatea intervenției unor incidente procesuale prin care să fie posibil de a fi încheiată cauză fără examinarea acesteia în fond.</p> <p><i>Aspecte metodice recomandate pentru lucru în grup.</i></p> <p>Grupul de audienți se va împărți în grupe de regulă a câte patru audienți în fiecare grup. Rolurile vor fi distribuite astfel: un judecător, un grefier, un reclamant (reprezentant al reclamantului), un pârât (reprezentant al pârâtului). Repartizarea audienților pe grupuri și repartizarea audienților din grupuri pe roluri se face de formator la începutul orei practice. Tot atunci fiecărui grup i se repartizează scenariul cauzei care urmează să fie simulată în dependență de tema simulării.</p> <p><i>Activitatea scrisă în cadrul simulărilor.</i></p> <p>Activitatea scrisă în cadrul grupurilor are loc concomitent, în toate grupurile.</p> <p>Pentru aceasta formatorul pregătește un număr de scenarii la tema respectivă egal cu numărul de grupuri de audienți, astfel încât în activitatea scrisă să fie antrenați toți audienții candidați la funcția de judecător.</p> <p>Pentru studierea scenariului și pregătirea unui act scris se acordă un interval de timp nu mai mare de 25-30 minute. În</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ una sau mai multe săli special amenajate pentru simularea proceselor de judecată; ➤ echipament de înregistrare video și audio a ședinței de judecată; ➤ o sală dotată cu unul sau mai multe calculatoare și printere; ➤ acces la internet, materiale de birotică; ➤ robe pentru judecător, grefier, avocați; ➤ după caz: tablă flip-chart, proiector.

cazul unui scenariu complicat, nu se ține cont de acest interval de timp.

Audienții cu roluri de reclamanti în auditoriu studiază materialele scenariului și tot atunci pregătesc cererea sau demersul care va fi supus examinării în ședința simulată (în dependență de tematica activității simulative).

Cererea sau demersul pregătit de reclamanti se prindează și se transmite audientului cu rol de pârât din cadrul grupului și formatorului.

Audientul cu rol de pârât din cadrul grupului pregătește poziția sa scrisă referitoare la temeinicia cererii sau demersului respectiv, care se prindează și se transmite tot atunci audientului cu rol de reclamant și formatorului.

În tot timpul activităților scrise în grupuri, formatorul se află în auditoriu, supraveghează activitatea audienților, răspunde la întrebări și dă sfaturi și recomandări.

Dacă toate actele pregătite de audienți nu conțin erori grave de drept sau de interpretare care să suscite refacerea sau redactarea lor, ele se transmit audientului cu rol de judecător.

Activitatea verbală în cadrul simulărilor.

Activitățile simulative verbale au loc prin simularea unei ședințe de judecată, petrecută conform regulilor de procedură fixate în CPC. În ședința de judecată sunt antrenați audienții potrivit rolurilor dinainte stabilite.

Ședința de judecată se înregistrează audio și video.

După încheierea ședinței de judecată, audientul desemnat cu rol de judecător pregătește actul judecătoresc de dispoziție corespunzător.

Simulările ședințelor de judecată se fac pe rând: grup după grup.

La finalul fiecărei activități de simulare, cât și la finalul întregului modul de simulare, formatorul dă recomandări practice, comentează activitatea audienților. La fel, formatorul dă exemple de bune practici și rele practici.

VII. EVALUAREA

A. Evaluarea continuă a audientului se va face cu două note pe scara de la 1 la 10 pentru fiecare activitate de simulare în care este antrenat. O notă va fi acordată pentru calitatea actelor procedurale întocmite (individual sau în grup). A doua notă va fi acordată pentru calitatea prestației verbale.

La evaluarea activității scrise se recomandă luarea în calcul a următoarelor criterii:

- a) Cunoașterea, aplicarea și interpretarea normelor de drept material și procedural.
- b) Capacitatea de a rezuma și reda faptele.
- c) Capacitatea de a întocmi actele procedurale structurat și clar, în conformitate cu dreptul procedural național.

- d) Caracterul complex și plenitudinea documentelor.
- e) Corectitudinea soluției reținute în încheierea judecătorească și a concluziilor făcute.
- f) Aplicarea dreptului internațional și a normelor drepturilor omului.
- g) Veridicitatea și logica motivării.
- h) Limbajul și stilul de redare.

La evaluarea activităților verbale se recomandă luarea în calcul a următoarelor criterii:

- a) Cunoașterea, aplicarea și interpretarea normelor de drept material și procedural.
- b) Motivarea și caracterul adecvat al argumentelor.
- c) Modul de executare a obligațiilor și de exercitare a drepturilor care rezultă din calitatea procesuală atribuită în cadrul simulării;
- d) Corectitudinea aprecierii faptelor și a probelor;
- e) Corectitudinea reacției la situații neașteptate;
- f) Comportamentul în situații de conflict sau situații emoționale dificile;
- g) Corectitudinea, logica și ordinea adresării întrebărilor în cadrul audierilor;
- h) Calitatea strategiilor și tacticilor procesuale aplicate;
- i) Creativitatea;
- j) Aplicarea dreptului internațional și a normelor drepturilor omului;
- k) Veridicitatea, structurarea și logica expunerii verbale;
- l) Gestionarea timpului judiciar (pentru audientul care joacă rolul de judecător).

B. Evaluarea finală se va efectua prin examen compus din:

- a). test-grilă (format din întrebări teoretico-aplicative);
- b). sarcina practică, (care va consta din întocmirea unui act procesual, în baza unei spețe).

VIII. BIBLIOGRAFIE

Acte internaționale:

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Roma, 04.11.1950. Ratificată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1298 din 24.07.1997;

Convenția de la Haga din 30 iunie 2005 privind acordurile de alegere a forului (în vigoare 01.07.2024) Monitorul Oficial al R. Moldova nr.13-16 art. 9 din 12.01.2024. Notă: Se aderă la Convenție conform Legii nr.410 din 21.12.2023. Intrat în vigoare: 01.07.2024;

Convenția privind procedura civilă. Haga, 01.03.1954. Aderat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.1136-XII din 04.08.1992.

Acte legislative ale Republicii Moldova:

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. În vigoare: 27.08.1994.
2. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr.225 din 30.05.2003. (în vigoare 12.06.2003). Republicat: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.285-294 art.436 din 03.08.2018;
3. Codul civil, nr. 1107 din 06.06.2002. Republicat: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.66-75 art.132 din 01.03.2019;
4. Legea cu privire la organizarea judecătorească, nr.514 din 06.07.1995 (în vigoare 19.10.1995). Republicat: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.15-17 art.62 din 22.01.2013;
5. Legea cu privire la statutul judecătorului nr.544 din 20.07.1995. Publicat : 22-01-2013 în Monitorul Oficial Nr. 15-17 art.63;
6. Legea taxei de stat nr.213 din 31.07.2023 (în vigoare 01.01.2024). Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 306-309 art. 549 din 11.08.202;

7. Legea cu privire la avocatură nr.1260-XV din 19.07.2002 (în vigoare 12.12.2002). Republicat: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.159 art.582 din 04.09.2010;
8. Legea privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești, nr.59 din 15.03.2007. (în vigoare 01.01.2008). Monitorul Oficial nr.64-66 art.296 din 11.05.2007;
9. Legea privind identificarea electronică și serviciile de încredere nr. 124 din 19.05.2022 (în vigoare 10.12.2022). Monitorul Oficial al R. Moldova nr.170-176 art. 317 din 10.06.2022.

Portalul național al instanțelor de judecată - <https://instante.justice.md/>;

Pagina web a Curții Supremă de Justiție <https://csj.md/>, la compartimentele:

- Jurisprudența Curții Supreme de Justiție;
- Unificarea practicii Judiciare;

Fișe tematice întocmite de Serviciul de presă al Curții Europene a Drepturilor Omului, fișele tematice privesc jurisprudența Curții și cererile pendinte. Fișele tematice în limba română sunt puse la dispoziție de către Institutul European din România. <https://www.echr.coe.int/factsheets>

Bibliografie de profil:

1. Belei E. ș.a Drept procesual civil. Partea Generală. Chișinău: Editura Lexon și Cartea Juridică, 2014.
2. Belei E. ș.a Drept procesual civil. Partea Specială. Chișinău: Editura Lexon, 2016.
3. Cojocaru Violeta, Recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine în materie civilă în Republica Moldova, CEP, USM, Chișinău, 2007.
4. Cojocaru Violeta, Lazăr Diana, Eficacitatea internațională a sentințelor arbitrale străine în sistemul Convenției de la New York din 1958 - Chișinău.- CEP USM.- 2018, 235 p.
5. Poalelungi M. ș.a. Manualul judecătorului pentru cauze civile. Ediția II. Chișinău: Tipografia centrală, 2013. <http://www.drept.usm.md/public/files/Manual-judecator-cauze-civile-2013f2697.pdf>
6. Mihai Poalelungi, Lilia Grimalschi, Stas Splavnic, Diana Sârcu, Alexandra Nica, Olga Dorul. Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Comentariu asupra hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului versus Republica Moldova. Concluzii și recomandări 2017. <https://www.inj.md/sites/default/files/Conventia%20Europeana.pdf>
7. Concurența normelor procedurale naționale și străine în litigiile civile cu element de extraneitate. Adriana Dodon. Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare” dedicată Zilei internaționale a Științei pentru Pace și Dezvoltare, 9-10 noiembrie 2023, https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/264-271_8.pdf